

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2017/18:907

av **Robert Stenkvist m.fl. (SD)**

Politik för friskolorna

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det måste finnas ett påvisbart behov av den utbildning som en ny friskola avser att ge, exempelvis en viss pedagogisk profil eller språkprofil, för att en friskola ska få starta och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om lika villkor för fristående och kommunala skolor och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att friskolor måste bygga upp en ekonomisk buffert och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att offentlighets- och sekretesslagen även ska gälla i skolor med enskild huvudman och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett förbud mot kommunala avknoppningar av skolor och förskolor och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda finansiering av friskolor med bidrag och lån från aktörer utanför Norden och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samma krav på regelefterlevnad av skollagen ska ställas på religiösa friskolor som på övriga skolor samt att kontrollen av konfessionella friskolor ska bli hårdare och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverigedemokraterna betonar valfrihet och inflytande för föräldrar och elever i den svenska skolan. Därför är vi i grunden positivt inställda till friskolor, inte minst då de har lett till ett bredare utbud av olika pedagogiska undervisningsmodeller och till en

ökad valfrihet. Vi måste dock vara medvetna om att friskolereformen även skapat problem – i vissa fall stora problem för enskilda kommuner.

Krav för friskoleetablering

(1) När friskolor etablerar sig i kommuner där det inte råder underetablering av skolor, utan där den kommunala skolan fungerar bra och är i jämvikt med elevunderlaget, uppstår stora problem. Detta för att lokaler och organisation redan är kalibrerade för befintligt elevunderlag. Följden kan bli att bra och populära kommunala skolor riskerar att läggas ned, till många föräldrars och elevers stora sorg. För dessa elever och föräldrar minskar valfriheten med friskoleetableringen. Skolinspektionen tar inte hänsyn till kommunernas organisation när den fattar beslut om friskoleetableringar och skall så inte göra enligt gällande lagstiftning.

En annan viktig aspekt är att kommunen till sist alltid har det yttersta ansvaret för att alla elever ges möjlighet till skolgång, oavsett vad som händer med friskolorna i kommunen. Det kan därmed aldrig bli helt jämlika villkor mellan kommunala skolan och friskolorna. Med det nuvarande friskolesystemet kan vi inte komma ifrån att många friskolor ägnar sig åt ”cherry picking” i en del kommuner. Det är också så att många landsbygdsskolor räddas genom att kunna omvandlas till friskolor samt att många friskolor, främst de som drivs i stiftelseform men även andra, uppnår mycket goda resultat. Många friskolor har också lyckats skapa en trygg skolmiljö där eleverna trivs och inte minst ge elever från utsatta områden en chans att skaffa sig goda studieresultat i en lugn och trygg skola.

Sammantaget vill Sverigedemokraterna att det ställs större krav på att få öppna en friskola. Vi vill att det ska finnas ett påvisbart behov av den utbildning som en friskola avser att ge, till exempel en viss pedagogisk profil eller språkskola, för att en friskola skall få starta. Friskolor skall också kunna etableras om det råder underetablering av skolor i kommunen.

Lika villkor för skolor

(2) Fristående gymnasieskolor har möjlighet att begränsa mottagandet till en viss grupp elever, till exempel ”elever som är i behov av särskilt stöd” (15 kap. 33 § skollagen). Avsikten är att skolan ”ska kunna specialisera vissa utbildningar för elever med exempelvis dyslexi, inlärningsproblem eller koncentrationssvårigheter”. Det är självklart bra att fristående gymnasieskolor tar emot elever med speciella behov. Det som skapar orättvisa fördelar för friskolorna är att den kommunala skolan inte har denna möjlighet att välja ut enskilda grupper. Kommunen har skyldighet att ge alla elever undervisning och ge dem rimliga förutsättningar. Man får inte exkludera någon elev. Detta anser vi strider mot principen att friskolor och kommunala skolor skall verka på samma villkor.

Sverigedemokraterna menar att utgångsläget måste vara att såväl fristående som kommunala skolor ska vara öppna för alla elever. Samtidigt ska en enskild skola – oavsett om skolan är fristående eller kommunal – ha möjlighet att skapa klasser eller skolor för exempelvis barn med särskilda behov. Begränsningar måste dock införas för att skapa sådana klasser och de skall först söka speciellt tillstånd hos Skolinspektionen för att få börja verksamheten med speciella undervisningsgrupper. Sverigedemokraterna

menar att samma villkor skall gälla såväl för kommunala skolan som för friskolor, så långt det är möjligt.

Friskolor måste bygga upp en ekonomisk buffert

(3) Sverigedemokraterna förespråkar inget vinstförbud eller vinstbegränsning av friskolorna. Däremot vill vi att alla friskolor skall ha en ekonomisk buffert om skolan kommer på obestånd. Det skall då finnas medel att driva friskolan vidare till dess att kommunen får möjlighet att organisera ett övertagande av de elever som gått på friskolan. Skolinspektionen skall godkänna denna buffert och tillse att inga vinster tas ut innan bufferten är säkrad.

Offentlighetsprincipen i friskolor

(4) Alla skolor som bedrivs i offentlig regi måste följa offentlighets- och sekretesslagen som trädde i kraft den 30 juni 2009. Alla handlingar som kommer in till skolan upprättas och förvaras på skolan och betraktas som allmänna handlingar. Dessa handlingar har alla rätt att ta del av så länge de inte innehåller sekretessbelagda uppgifter.

Huvudmän för fristående skolverksamhet, skolbarnsomsorg och förskoleverksamhet omfattas inte av offentlighets- och sekretesslagen då de inte är myndigheter. Friskolor behöver alltså inte lämna ut handlingar i samma utsträckning som den kommunala skolan, trots att de är offentligt finansierade. Friskolor har dock skyldighet att lämna uppgifter om en del saker rörande ekonomi och en del annat. Dock gör detta att driftformerna inte verkar på samma villkor.

Sverigedemokraterna vill att samma principer om offentlighet för handlingar rörande verksamheten ska gälla för alla skolformer, undantaget handlingar om företagsstrategi där det offentliga inte har något egentligt intresse. I övrigt skall offentlighets- och sekretesslagen gälla oavsett huvudman.

Förbud mot kommunala avknoppningar

(5) Det finns många exempel där så kallade kommunala avknoppningar, alltså kommunala skolor som sålts ut till privat verksamhet, sålts till kraftigt underpris och där skattebetalarna har blivit lurade på sina inbetalade skattemedel. Skolbyggnader och verksamhet som byggts upp under lång tid av kommunen med skattebetalarnas pengar skall inte få säljas ut till privat verksamhet, med annat än att de uppenbarligen står inför ett akut nedläggningshot.

Förbud mot finansiering av aktörer utanför Norden

(6) Under de senaste åren har det framkommit uppgifter om att friskolor startats och drivits med lån och bidrag från stater utanför Europa. Detta har skett i ganska ringa omfattning men är likväl uppseendeväckande. Det är extremt osannolikt att en stat på andra sidan jordklotet skulle finansiera en friskola i Sverige utan att ha politiska, religiösa eller strategiska skäl för detta. Detta handlar i grunden om säkerhetspolitik.

Därför vill vi införa ett förbud för enskilda personer eller organisationer utanför Norden att finansiera friskolor eller fristående förskolor. Detta gäller både lån, räntefria lån samt rena bidrag. Det skall heller inte vara möjligt att sköta finansieringen utanför Norden genom ombud. Det handlar om var pengarna ytterst kommer ifrån. Undantag skall kunna göras för de skolor som klassas som internationella, International Baccalaureate och skolor utomlands avsedda för svenska elever. Detta skall skrivas in i skollagen.

Skärp Skolinspektionens tillsyn av konfessionella friskolor

(7) När det svenska skolsystemet växte fram, i huvudsak under 1900-talet, så var det socialdemokratins tillsammans med andra krafter på vänsterkanten som verkade för skolsystemets sekularisering och att undervisningen vilade på vetenskaplig grund. Ehuru utvecklingen som sådan synes oundviklig taget i beaktande den allmänna samhällsutvecklingen, skall de ändå ha en eloge för att ha drivit på denna utveckling.

När friskolereformen genomfördes i början av 90-talet och utvecklingen mot en mängd friskolor tog fart, har en hel del religiösa friskolor sett dagens ljus. Enligt skollagen skall all undervisning ske ”icke konfessionellt”. Däremot får övrig tid präglas av vissa religiösa inslag. Det står mycket tydligt i skolans styrdokument att alla skolor skall präglas av demokratiska och jämställda värderingar.

En hel del problem och direkta avsteg från det våra styrdokument stipulerar har avslöjats, både från muslimska och kristna friskolor. Detta menar vi i Sverigedemokraterna är helt oacceptabelt. Misstankar kvarstår om att undervisningen på vissa religiösa friskolor inte bedrivs enligt de premisser riksdagen har satt upp. Vi vill därför att Skolinspektionen skärper sin tillsyn betydligt över religiösa friskolor, som skall ske likvärdigt oavsett religiös tillhörighet. Sverigedemokraterna vill att Skolinspektionen utökar antalet oanmälda besök betydligt, både på friskolor och kommunala skolor. Skolinspektionen skall därmed få ökade anslag och resurser så att de kan fullfölja detta uppdrag.

Robert Stenkvist (SD)

Stefan Jakobsson (SD)

Carina Ståhl Herrstedt (SD)

Richard Jomshof (SD)

Christina Östberg (SD)